

บทความวิจัย

การจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในกลุ่มชุมชนคนจนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนหมู่บ้านพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ELDERLY WELFARE MANAGEMENT IN THE URBAN COMMUNITY WITH LOW
INCOME: A CASE STUDY OF BAN PHLAPPLA COMMUNITY IN WANG
THONGLANG DISTRICT OF BANGKOK METROPOLIS

สุพิชชา เอกรา

Supitcha Akara

หลักสูตรการบริหารการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

supitcha.ak@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา และ 2) ศึกษาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนหมู่บ้านพลับพลา ผู้ศึกษาใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสม โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงสำรวจ ด้วยการแจกแบบสอบถาม เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ จะใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนให้แก่ผู้สูงอายุ ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา มีปัญหาและความต้องการเร่งด่วนในด้านเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองรองลงมา คือ ด้านร่างกาย ด้านสังคม และด้านจิตใจ ตามลำดับ และ 2) การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนหมู่บ้านพลับพลา ยังอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุด้วยการคำนึงถึงเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชมรม 3 ประการ ได้แก่ (1) ผู้นำ (2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก และ (3) การบริหารจัดการตนเองที่เป็นอิสระ และไม่พึ่งพิงหน่วยงานภายนอก

คำสำคัญ: การจัดการสวัสดิการ ผู้สูงอายุ กลุ่มชุมชนคนจนเมือง

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the elders' problems and requirements of Ban Phlappla community, and 2) to study the elders' welfare administration of Ban Phlappla community. The researcher collected the data by using mixed method research, that is, first, conducting an exploratory research by distributing questionnaires to survey

the problems and requirements of the elders of Ban Phlapphla community, second, as for the qualitative research, collecting in-depth data of welfare management of the elders. The results of the study were as follows: 1) The elders of Ban Phlapphla community had the problems with urgently economic requirements. The next problem was the physical problem. The third problem was the social problem. The last problem was the problem of mind. 2) The elders' welfare management of Ban Phlapphla community was still elderly club by considering the three conditions that affected the club strength, that is, the leaders, members' participation, and independent self-administration.

Keywords: welfare management, elderly, urban community with low income

บทนำ

ปัจจุบันสัดส่วนผู้สูงอายุในสังคมไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกภูมิภาคของประเทศ เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเกิดของเด็กวัยแรกเกิดจะพบว่าเริ่มมีจำนวนที่ลดน้อยลงไป เหตุเพราะประชากรภายในประเทศเลือกที่จะใช้ชีวิตอยู่เป็นโสด หรือแต่งงานช้าลง ประกอบกับเริ่มมีการควบคุมอัตราการเกิดของประชากรให้ลดต่ำลง ในขณะที่อัตราการตายก็มีจำนวนที่ลดน้อยลงเช่นกัน เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการดูแลสุขภาพมากขึ้น (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2546) เมื่อผู้สูงอายุมีสุขภาพดีแนวโน้มการมีอายุที่ยืนยาวก็จะมีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เป็นบ่อเกิดของสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันที่เห็นภาพได้อย่างชัดเจนตรงตามการคาดประมาณการเปลี่ยนแปลงในขนาดและสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป การรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยชี้ให้เห็นว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุในสังคมไทยได้เพิ่มจากเดิมที่มีไม่ถึงร้อยละ 13.2 ในปี พ.ศ. 2553 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ

15 ในปี พ.ศ. 2556 และจะทยอยเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่องตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2583 จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 32.1 หรือเกือบหนึ่งในสามของประชากรทั้งหมดภายในประเทศ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2555)

การเปลี่ยนแปลงในขนาดและสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุดังกล่าวข้างต้นเป็นสิ่งใหม่ หรือเป็นประเด็นใหม่ที่สังคมไทยยังคงมีปัญหาในการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุ เปรียบเสมือนกับเป็นปฏิกริยาลูกโซ่ ที่สามารถส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาทางด้านอื่น ๆ ตามมาได้อีก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ ส่งผลกระทบต่อกระบวนการกำหนดนโยบายและการวางแผนทางด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่จะต้องมีความครอบคลุมและทั่วถึงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง ตลอดจนต้องมีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในปัจจุบัน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553) ทั้งทางด้านเศรษฐกิจในเชิงรูปธรรม อาทิ การแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ

สังคมและการมีส่วนร่วม, 2552) การจัดหาที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะโครงการบ้านมั่นคงให้กับกลุ่มชุมชนคนจนเมืองด้วยการจัดตั้งกองทุนรักษาดินรักษากัน ภายใต้งานสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์การเอกชน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2558) และทางด้านสังคมในเชิงนามธรรม ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อระดมการมีส่วนร่วมของคนภายในชุมชนนั้น ๆ หรือที่เรียกว่า การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชน ที่มีการบริหารจัดการบนพื้นฐานของการทำความเข้าใจถึงสายสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ (ศิริพร ดาบเพชร; คมคาย มากบัว และ ประจักษ์ แป๊ะสกุล, 2551) เพราะวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทจะอยู่ในรูปแบบของสังคมเกษตรกรรมที่มีลักษณะของความเป็นเครือญาติ มีความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้นทางสายสัมพันธ์ ซึ่งเป็นผลจากการที่สมาชิกภายในครอบครัวอยู่รวมกันหลายกลุ่มช่วงอายุ ทำให้ต่างฝ่ายต่างดูแลซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจโดยไม่คิดว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นภาระ แต่ทว่าวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองกลับอยู่ตรงกันข้าม กล่าวคือเมื่อกระแสการพัฒนาประเทศตามอย่างตะวันตกมีมากขึ้น การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีจึงได้รับความสำคัญเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ลูกหลานจึงเลือกที่จะไปรับจ้างทำงานมากขึ้นเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นไปในลักษณะของการไปเข้าเย็นกลับ ทำให้ในแต่ละวันลูกหลานมีเวลาในการดูแลผู้สูงอายุอยู่น้อยลง หรือเจอกันน้อยลง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเลยค่อนข้างห่างเหิน ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าเขาเป็นภาระของลูกหลานที่จะต้องเลี้ยงดู จึงเลือกที่จะช่วยเหลืองานในบ้านที่ตนเองสามารถทำได้เป็นการตอบแทน

เช่น การดูแลลูกหลาน การทำงานบ้าน และการทำอาหารไว้รอลูกหลานของตนเองที่กลับมาจากการทำงานอันเหน็ดเหนื่อย (ปราโมทย์ ประสาทกุล ศุทธิดา ชนวนวัน และ กาญจนา เทียนลาย, 2552)

แม้ว่าภาพลักษณ์ของสังคมเมืองจะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี แต่ทว่าหากมองในเชิงของความสัมพันธ์ของผู้คนทุกช่วงอายุกลับพบว่าค่อนข้างห่างเหิน ไม่มีความเป็นสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นอย่างเช่นในชนบท ด้วยเหตุนี้การจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้สูงอายุในเขตเมืองย่อมเกิดขึ้นได้ยาก เพราะยังคงเป็นเรื่องใหม่สำหรับหลายชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครที่จะสามารถเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้อย่างทันทั่วทั้งที่ (ปราโมทย์ ประสาทกุล ศุทธิดา ชนวนวัน และ กาญจนา เทียนลาย, 2552)

จากการลงพื้นที่สำรวจชุมชนหมู่บ้านพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พบว่า แต่ก่อนมักถูกมองว่าเป็นที่อยู่อาศัยของผู้บุกรุกที่ดินในเขตพื้นที่การดูแลของหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่อันเป็นที่ตั้งของชุมชน เป็นพื้นที่ว่างเปล่าที่หน่วยงานภาครัฐปล่อยทิ้งว่างไว้ ไม่เข้ามาบริหารจัดการดูแล ประกอบกับคนจนในชนบทช่วงนั้นเริ่มอพยพเข้ามาหางานทำในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น คนเหล่านี้เมื่อเห็นที่ดินว่างเปล่าจึงเริ่มเข้ามาสร้างที่อยู่อาศัยแบบชั่วคราวเพื่อให้สามารถมีที่พักพิงหลบนอนได้ ใครอยากสร้างตรงไหนก็สร้าง เพราะไม่มีใครเป็นเจ้าของพื้นที่ ๆ แท้จริง ไม่มีใครที่มีเอกสิทธิ์หรือมีโฉนดที่ดินที่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้ว ด้วยบริบทของสภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น ย่อมส่งผล

ทำให้ชุมชนในอดีตมักจะประสบปัญหาการถูกละทิ้ง และปัญหาการได้รับการบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2556)

ปัจจุบันชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยได้สำเร็จ เนื่องจากการอพยพเข้ามาอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ก่อให้เกิดการปรับตัวมากขึ้น โดยการพยายามหางานทำที่มีรายได้สูง ตลอดจนการระดมการมีส่วนร่วมเพื่อเสนอข้อเรียกร้องให้มีการทำสัญญาเช่าที่ดินระยะยาวในราคาถูก พร้อม ๆ กับการสร้างบ้านมั่นคงให้อยู่ต่อในพื้นที่เดิมได้อย่างมั่นคงแล้วนั้น คนในชุมชนก็ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในด้านต่าง ๆ ตามมาเพื่อเป็นหลักประกันในชีวิตให้กับตนเอง และเป็นการเพิ่มพลังอำนาจในการต่อรองสิทธิอันพึงมี จึงก่อให้เกิดการรวมกลุ่มการจัดตั้งองค์กรการเงินชุมชน โดยมีการคัดเลือกระดมทุนเพื่อทำหน้าที่พัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชนตั้งแต่เกิด จน ตาย ผ่านกิจกรรมการคืนสวัสดิการให้กับสมาชิกในรูปแบบของการจัดสวัสดิการกองทุนเงินออมวันละบาท กองทุนสัจจะสตรี รวมถึงกองทุนผู้สูงอายุร่วมด้วย (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2556) และเนื่องจากการจัดสวัสดิการชุมชนดังกล่าวข้างต้นยังคงเป็นเรื่องใหม่สำหรับชุมชน ในด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการบริหารจัดการสวัสดิการที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนทำให้ยังพบว่ามีผู้สูงอายุอยู่เป็นจำนวนมากที่ถูกทอดทิ้งให้ใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพัง เพราะลูกหลานต้องออกไปทำงานภายนอกชุมชนมากขึ้น และถึงแม้ว่าชุมชนจะเป็นอีกหนึ่งหน่วยสำคัญที่ถูกคาดหวังให้มาทำหน้าที่ใน

ด้านการช่วยเหลือหรือสนับสนุนการจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วม และได้รู้จักกันมากขึ้น แต่ทว่ากลับได้รับความสนใจจากผู้สูงอายุในชุมชนน้อยมาก เนื่องจากผู้สูงอายุในชุมชนต่างอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐานมาจากหลากหลายที่เพื่อเข้ามาอยู่อาศัยภายในชุมชนแห่งนี้ ทำให้ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ขาดจิตสำนึกในด้านของจิตอาสา ความช่วยเหลือเอื้ออาทรกันจึงมีไม่มาก ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุในชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่ตนเองพึงจะได้รับอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2556)

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนให้แก่ผู้สูงอายุ ที่เป็นการจัดการโดยชุมชนอย่างแท้จริง ผ่านการถอดบทเรียนร่วมกันโดยการพยายามตั้งคำถามว่าจะทำอย่างไรที่จะดึงศักยภาพผู้สูงอายุออกมาเพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนที่ส่งผลดีต่อผู้สูงอายุ เพราะจะเป็นกลวิธีหรือเทคนิคที่สำคัญที่ทำให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในปัญหา และรู้ได้ว่าผู้สูงอายุต้องการอะไร เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุขกาย สบายใจ และมีชีวิตที่เพียงพอตามสมควรแก่อัตภาพในบั้นปลายของชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนหมู่บ้านพลับพลา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้ทราบรูปแบบการบริหารจัดการ
สวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนที่สามารถตอบสนอง
ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่าง
เหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ชุมชนหมู่บ้าน
พลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน
220 ครัวเรือน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวคิด
เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนเพื่อดูว่ามีความหมาย
ประเภท หลักการ รูปแบบ เงื่อนไข และความ
สำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชนที่สามารถ
รองรับแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ
ของผู้สูงอายุได้ทั้งสี่ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ

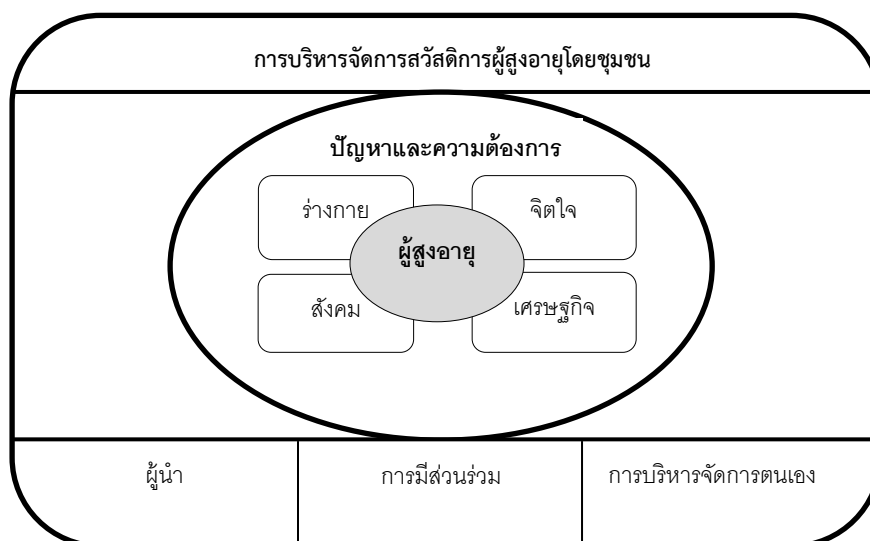
สังคม และเศรษฐกิจ เกิดความเข้าใจแนวคิด
เกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุถึงที่มา หลักการในการ
ปฏิบัติรูปแบบในการให้บริการ และแผนยุทธศาสตร์
การพัฒนาผู้สูงอายุ

3. ขอบเขตด้านประชากรผู้สูงอายุที่อาศัย
อยู่ในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา จำนวนทั้งสิ้น 62 คน
โดยแบ่งเป็นเพศชาย 25 คน และเพศหญิง 37 คน

4. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ เป็นการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งพิจารณา
จากบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา
มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด
กับผู้สูงอายุ และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการ
จัดสวัสดิการชุมชนให้กับผู้สูงอายุได้ รวมถึงภาคี
เครือข่ายภายนอกชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ที่ล้วนแล้วแต่มีความเต็มใจ
ที่จะให้ข้อมูล รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ และเงื่อนไขการจัดสวัสดิการชุมชนให้กับผู้สูงอายุมีผลต่อการ
แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการวิจัยที่นำมาใช้กับการวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในกลุ่มชุมชนคนจนเมือง: กรณีศึกษาชุมชนหมู่บ้านพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงผสม ประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงสำรวจ

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป และอาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา จำนวนทั้งสิ้น 62 คน โดยแบ่งเป็น เพศชาย 25 คน และเพศหญิง 37 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ โดยเป็นแบบสอบถามที่จัดอยู่ในลักษณะตัวแปรหุ่น (dummy variable) ที่มีเกณฑ์การให้คะแนนเพียง 2 ค่าให้เลือกตอบ คือ เป็นปัญหาที่สำคัญ หรือมีความต้องการมาก ให้ 1 คะแนน เป็นปัญหาที่ไม่สำคัญ หรือมีความต้องการน้อย ให้ 0 คะแนน

มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งพิจารณาจากบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านพลับพลามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี มีความสัมพันธ์

ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุและสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนให้กับผู้สูงอายุได้รวมถึงภาคีเครือข่ายภายนอกชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ที่ล้วนแล้วแต่มีความเต็มใจที่จะให้ข้อมูล รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ดังนี้ (1) ตัวแทนผู้สูงอายุ 8 คน (2) ตัวแทนลูกหลานของผู้สูงอายุ 4 คน (3) ประธานชุมชน 1 คน (4) คณะกรรมการชุมชน 3 คน (5) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 1 คน (6) เจ้าหน้าที่การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย 1 คน (7) เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตวังทองหลาง 1 คน และ (8) เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ 1 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

มีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงสาเหตุและผล โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องกันในเชิงตรรกะและข้อเท็จจริง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา

จากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา จำนวน 62 คน ด้วยวิธีการการแจกแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่าผู้สูงอายุมีปัญหาและความต้องการเร่งด่วน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

อันดับหนึ่ง ด้านเศรษฐกิจ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาการมีรายได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้จ่าย ร้อยละ 64.5 จึงมีความต้องการการมีอาชีพเสริมที่ตรงกับศักยภาพของตนเอง เพื่อให้เกิดรายได้มาใช้จ่ายในการดำรงชีวิต และเก็บออม ร้อยละ 98.4

อันดับสอง ด้านร่างกาย คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาการเป็นโรคความดันโลหิตสูงเบาหวาน หัวใจ ร้อยละ 61.3 จึงมีความต้องการการเข้าถึงการรักษาโรคอย่างเร่งด่วนในโรงพยาบาล และการได้รับคำแนะนำจากนักโภชนาการเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร เพื่อป้องกัน บำบัด และควบคุมโรค ร้อยละ 91.9

อันดับสาม ด้านสังคม คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาการขาดความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่น ร้อยละ 43.5 จึงมีความต้องการการลดการพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยลง ร้อยละ 85.5 และ

อันดับสี่ ด้านจิตใจ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาการขาดความสนใจ หรือไม่มีความสุขในสิ่งต่าง ๆ ที่เคยทำ มีความรู้สึกว่างเปล่า ไม่มีคุณค่า ไม่มีความหมาย ร้อยละ 41.9 จึงมีความต้องการการดูแลเอาใจใส่ และการยกย่องเชิดชูในคุณงามความดี ร้อยละ 77.4

2. การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนหมู่บ้านพลับพลา

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ผลการศึกษา พบว่า การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนหมู่บ้านพลับพลา มีกระบวนการบริหารจัดการอยู่ 3 ประการ คือ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา (1) การบริหารจัดการด้วยการเข้าใจ คือ การส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ

เกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุ และองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (2) การบริหารจัดการด้วยการเข้าถึง คือ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการชุมชนที่เป็นแกนนำหลักในการวางแผนและขับเคลื่อนแผนการดำเนินงาน รวมทั้งทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในชุมชนกลุ่มลูกหลานที่เป็นกำลังสำคัญทั้งทางด้านกำลังกายและกำลังความคิดในการคิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุ จะเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการช่วยกำหนดแนวทาง และสะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในอนาคต และ (3) การบริหารจัดการด้วยการพัฒนารูปแบบโครงการที่ส่งผลดีต่อผู้สูงอายุ คือ การส่งเสริมให้มีโครงการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชนในปี พ.ศ. 2547 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในชมรมร่วมกัน เกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเอง สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี และพึ่งพาตนเองได้

ดังนั้น การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนหมู่บ้านพลับพลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบันยังคงอยู่ในรูปแบบของชมรมผู้สูงอายุที่มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการคำนึงถึงเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชมรม 3 ประการ ได้แก่ (1) ผู้นำ คือ ประธานชมรมมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการดำเนินการจัดกิจกรรมของชมรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมที่สามารถตอบสนองปัญหา

และความต้องการโดยรวม ตลอดจนร่วมผลักดันให้กิจกรรมของชมรมสามารถเกิดขึ้นได้ในชุมชน และ (3) การบริหารจัดการตนเองที่เป็นอิสระ และไม่พึ่งพิงหน่วยงานภายนอก คือ สมาชิกมีความตระหนักในปัญหาที่พวกเขาประสบอยู่ โดยเชื่อว่าปัญหาเหล่านั้นพวกเขาสามารถจัดการได้ด้วยตนเอง ด้วยการร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขผ่านกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้สูงอายุชุมชนหมู่บ้านพลับพลามีปัญหาและความต้องการเร่งด่วนด้านเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับหนึ่งอันดับสองรองลงมา คือ ด้านร่างกาย ด้านสังคม และด้านจิตใจ ตามลำดับซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2549) ภาพรวมของสถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในปัจจุบันนับได้ว่าเป็นปัญหามาก โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน มักจะระบุงถึงความไม่เพียงพอของรายได้รวมไปถึงการไม่มีรายได้ แสดงให้เห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุกลุ่มนี้จัดอยู่ในระดับที่ไม่เหมาะสม เหตุเพราะการจ้างงานในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมมีปริมาณที่ลดลงและความรู้สึกที่ไม่อยากเป็นภาระ หรือรอคอยแต่ความช่วยเหลือจากลูกหลานแต่เพียงฝ่ายเดียวทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนช่วยในการจัดหาอาชีพเสริมให้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ และมีเงินสะสมไว้ใช้จ่ายในสถานะที่ตนเองเจ็บป่วย และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรม ไชยชัยภูมิ (2554) ที่พบว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลโนนไทยให้

ความสำคัญกับความต้องการด้านเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับหนึ่งโดยเฉพาะการเพิ่มวงเงินเบี้ยยังชีพให้สูงขึ้นมากกว่าการเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่สะดวกและรวดเร็ว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการพัฒนาตนเอง

สำหรับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนหมู่บ้านพลับปลาตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบันยังอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุที่มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการคำนึงถึงเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชมรม 3 ประการ ได้แก่

(1) ผู้นำ มีบทบาทสำคัญ ที่เปรียบเสมือนตัวชีวิตในด้านการระดมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาศักยภาพของชมรมโดยภาพรวมว่าการบริหารจัดการการดำเนินการภายในชมรมจะมุ่งไปสู่ความสำเร็จ หรือตกอยู่ในสถานะที่อ่อนแอ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพร คัมภีร์รักษ์ (2542) ที่พบว่า ผู้นำที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงการสนับสนุนผู้ตาม ซึ่งเป็นสมาชิกภายในทีม ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขับเคลื่อนแผนการดำเนินงานร่วมกัน ย่อมส่งผลทำให้ผู้ตามเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่สำคัญของทีม สิ่งเหล่านี้นับได้ว่ามีอิทธิพลต่อการสร้างการยอมรับในตัวผู้นำ และสร้างจิตสำนึกร่วมให้กับผู้ตามให้เกิดความรู้สึกที่อยากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกับผู้นำด้วยความเต็มใจ

(2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก การบริหารจัดการการดำเนินการภายในชมรมทั้งหมด จำเป็นที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในชมรมเป็นเงื่อนไขสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพของชมรมให้มุ่งไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ การ

ระดมการมีส่วนร่วมของสมาชิกจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อสมาชิกภายในชมรมมีจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกันสามประการ ได้แก่ “ร่วมกันเป็นเจ้าของ” คือร่วมกันคิดและร่วมกันวางแผน “ร่วมกันดำเนินการ” คือ ร่วมกันปฏิบัติและร่วมกันรับผิดชอบ และ “ร่วมกันรับผลประโยชน์” บนพื้นฐานของความเชื่อมั่นและศรัทธาในพลังแห่งความรักที่จะร่วมกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ด้วยการเปิดใจเรียนรู้ที่จะยอมรับในความแตกต่างของกันและกัน มีความอดทนต่อความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ตลอดจนยอมรับการคิดค้น ยอมรับการตำหนิ โดยถือว่าเป็นบทเรียนและแง่คิดที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของชมรมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชัย ศรีจามร (2549) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ช่วยสร้างโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้รูปแบบการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนร่วมกัน โดยเริ่มจากการที่คนในชุมชนร่วมกันศึกษาสภาพปัญหาของชุมชน ร่วมกันวางแผนการดำเนินการพัฒนาชุมชน ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจกำหนดกิจกรรม เพื่อขับเคลื่อนแผนการดำเนินการพัฒนาชุมชนที่วางไว้ให้มุ่งไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของการยอมรับในความคิดเห็นของกันและกันด้วยความเต็มใจ และ

(3) การบริหารจัดการตนเองที่เป็นอิสระและไม่พึ่งพิงหน่วยงานภายนอกสมาชิกภายในชมรมมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดทิศทางการบริหารจัดการการดำเนินการภายในชมรมได้โดยอิสระ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพนทิพย์ เพชรมาก และคณะ (2546) ที่พบว่าชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนจะมีอิสระ มีภูมิคุ้มกัน มีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา และสามารถพึ่งตนเองได้

ผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับ แนวคิดที่ว่าด้วยเงื่อนไขและความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2544) เงื่อนไขและความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชน คือ การที่องค์กรชุมชนอาศัยการร่วมมือร่วมใจ หรือการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในชุมชนเป็นปัจจัยหลักในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย การร่วมมือร่วมใจ หรือการมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อสามารถปลูกจิตวิญญาณของสมาชิกทุกคนให้ตื่นขึ้นมา จิตวิญญาณในที่นี้ คือ สปิริต (Spirit) ที่อยู่ในจิตใจของแต่ละคน จะเกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัย 5 ประการ คือ (1) การมีผู้นำที่มีความคิดอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน (2) การกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน (3) ภารกิจที่เป็นรูปธรรมเด่นชัด ปฏิบัติได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด (4) ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจต่อกัน และ (5) มีปัจจัยร้อยรัดอารมณ์ร่วม หรือความต้องการร่วมในวัตถุประสงค์หรือความศรัทธาในตัวบุคคลหรือตัวผู้นำ อุดมการณ์และความเชื่อ และการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเรียกรวมกันได้ว่าเงินทุนทางสังคม หรือเครื่องร้อยรัดชุมชนที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

การพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านพลับพลา

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนในรูปแบบของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และการตระหนักถึงปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนผลการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันอย่างสมเหตุสมผล เนื่องจากการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนในรูปแบบของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการพัฒนาที่เปิดโอกาส

ให้สมาชิกซึ่งเป็นผู้สูงอายุในชุมชน ได้มีส่วนร่วมเรียนรู้และตระหนักถึงปัญหาและความต้องการที่เกิดขึ้น สามารถจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน และพยายามคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างเป็นระบบ จนทำให้เกิดการสร้างสรรคกิจกรรมที่มีความหลากหลายและครอบคลุมต่อความต้องการของสมาชิก (จำรูญ มีชนอน, 2555) กล่าวคือ การที่สมาชิกภายในชมรมระบุว่ากำลังประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การมีรายได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้จ่าย และประธานชมรมระดมการมีส่วนร่วมของสมาชิกจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพควบคู่ไปกับการรณรงค์ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างชาญฉลาด นอกจากสมาชิกจะได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ คือ การมีอาชีพเสริมที่สามารถหารายได้มาใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตและเก็บออมแล้ว อาชีพก็จะเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายตามมา คือ การออกกำลังกายด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย และฝึกทักษะกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านสังคมและจิตใจ ที่เกิดขึ้นจากการพบปะเพื่อนฝูงได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลทำให้เกิดความรู้สึกเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความหมาย และมีความภาคภูมิใจที่สามารถเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับแนวคิดสวัสดิการชุมชนบนฐานการพัฒนา ของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐและคณะ (2550) การจัดสวัสดิการโดยภาคชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มที่เกิดจากฐานงานพัฒนา ส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่เชื่อมโยงและเกี่ยวพัน มีจุดเน้นที่ต้องการให้

คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย โดยเริ่มต้นจากความต้องการการแก้ไข ปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มยางพารา กลุ่มข้าว แต่สุดท้ายก็มักจะคาดหวังให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชน ต้องการพาชุมชนไปสู่เส้นทางของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาแว มะแสะ (2558) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการดำรงชีพบนฐานของชุมชน ซึ่งเชื่อมโยงกับองค์ประกอบต่าง ๆ หลากหลายด้าน ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ทรัพยากรด้านต่าง ๆ และกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ ย่อมเป็นแนวทางการพัฒนาที่ช่วยเติมเต็มความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชน ในรูปแบบของชมรมผู้สูงอายุให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญ 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ชมรมผู้สูงอายุ (2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และ (3) ภาควิชาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชมรมผู้สูงอายุดังต่อไปนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อชมรมผู้สูงอายุ

1) ควรเสริมสร้างโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน อย่างสร้างสรรค์

2) ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทุนของชุมชน โดยการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพึ่งตนเอง

3) ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองในสิ่งที่พึงปรารถนา

4) ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมในการพัฒนาศักยภาพของชมรม

5) ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการทำความเข้าใจทักษะการบริหารจัดการความขัดแย้งร่วมกัน

6) ควรเสริมสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับสมาชิก ด้วยการเป็นผู้ให้ที่มีคุณค่าในความคิดและการกระทำ และเป็นผู้รับได้อย่างมีศักดิ์ศรี

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

1) ควรส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุได้รับโอกาสในการเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำระเบียบข้อบังคับชมรม เพื่อใช้ในการบริหารจัดการการดำเนินการภายในชมรมให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

2) ควรปรับบทบาทด้านการสนับสนุน โดยเฉพาะทัศนคติและความเชื่อในการทำงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชมรมผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงระบบการสนับสนุนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสมาชิกภายในชมรม

1.3 ข้อเสนอแนะต่อภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชมรมผู้สูงอายุ

1) ควรมีการจัดประชุม เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

2) ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชมรมผู้สูงอายุ

เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์จุดเด่นของชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ ที่อยู่ภายในภาคีเครือข่าย ให้กับชุมชนอื่น ๆ ที่กำลังริเริ่มมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุได้เข้ามาศึกษาดูงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบถึงกระบวนการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุโดยชุมชนระหว่างชุมชนเมืองและชนบท เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่มีความครอบคลุม และสร้างความเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

จำรูญ มีখনอน. (2555). การประเมินผลและถอดบทเรียนการดำเนินงานของสมาคมชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดกาญจนบุรี. นครปฐม: รายงานการวิจัยสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2554). สวัสดิการโดยภาคชุมชน (1): กลุ่มออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ. (2550). สวัสดิการพื้นฐาน (Social Safety Net): รากฐานความเป็นธรรมทางรายได้. กรุงเทพฯ: คณะทำงานการกระจายรายได้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ประชัย ศรีจามร. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปลูกป่าชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไผ่ตำบลบ้านน้อย อำเภอดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปราโมทย์ ประสาทกุล ศุทธิดา ชวนวัน และ
กาญจนา เทียนลาย. (2552). **ผู้สูงอายุ:
คนวงในที่จะถูกผลักดันให้ไปอยู่ชายขอบ.**
นครปฐม: สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม.
พรพรม ไชยชัยภูมิ. (2554). **ความต้องการ
สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาล
ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัด
นครราชสีมา.** รายงานการศึกษาอิสระ
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
พรพนทิพย์ เพชรมาก และคณะ. (2546). **วิถีพลัง
ไท สู่ชุมชนพึ่งตนเอง.** กรุงเทพฯ: สถาบัน
พัฒนาองค์กรชุมชน.
มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2553).
**ด้วยรักและกตัญญูสู่ระบบการดูแล
ผู้สูงอายุที่ยั่งยืน.** กรุงเทพฯ: บริษัท ที คิว พี.
วิไลพร คัมภีรารักษ์. (2542). **ความสัมพันธ์
ระหว่างรูปแบบการบังคับบัญชาและ
ความผูกพันต่อองค์กร และผลของ
ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บังคับบัญชาที่มี
ต่อความผูกพันต่อองค์กรของผู้ใต้บังคับ
บัญชา: กรณีศึกษากลุ่มบริษัทน้ำตาล
แห่งหนึ่ง.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). **สวัสดิการ
ผู้สูงอายุ: แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงาน
สังคมสงเคราะห์.** กรุงเทพฯ: มิสเตอร์
ก๊อบปี่.

ศิริพร ดาบเพชร คมคาย มากบัว และประจักษ์
แป๊ะสกุล. (2551). **ประวัติศาสตร์ไทย
ม.4 - ม.6.** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2558). **“โครงการ
บ้านมั่นคง” การพัฒนาที่อยู่อาศัยโดย
องค์กรชุมชนและท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ:
สำนักงานบ้านมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กร
ชุมชน.
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (2556).
ประวัติชุมชนหมู่บ้านพลับพลา.
กรุงเทพฯ: สำนักงานทรัพย์สินส่วน
พระมหากษัตริย์.
สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการ
มีส่วนร่วม. (2552). **ระเบียบกระทรวง
มหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552.** กรุงเทพฯ:
กระทรวงมหาดไทย.
สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2546).
สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2546.
กรุงเทพฯ: เจ.เอส.การพิมพ์.
สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2555). **รายงาน
สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย.** กรุงเทพฯ:
สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ.
อาแว มะแส. (2558). **การส่งเสริมการดำรงชีพ
อย่างยั่งยืนในชนบทด้วยการพัฒนาบน
ฐานชุมชน.** วารสารพัฒนาสังคม. 17(1),
90-110.